

नेपालको पहिलो

कृषि

साप्ताहिक

Nepal's First Agriculture Weekly

श्रीनगर - कृषकको सहयात्री
"कृषकको उन्नती, समृद्धि तथा सुखद जीवनप्रति समर्पित"

कृषकको समस्याको सहि पहिचान अनी समाधान.....
श्रीनगर एगो फार्म

www.safnepal.com

● वर्ष ४ ● अङ्क ३१ ● २०७२ फागुन २३ गते आइतबार ● (March. 6, 2016 मूल्य रु.१००)

फुट्न नपाउँदै मर्जरको लविड्

कृषि विकास मन्त्रालय | पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय
MINISTRY OF LIVESTOCK DEVELOPMENT

० पृष्ठ ३ मा

दानामा
गुणस्तरीयता
खोई ?

० पृष्ठ ५ मा

कृषि वैज्ञानिकको
बहुवा अदालतबाट

सदर

० पृष्ठ ३ मा

० पृष्ठ ३ मा

किसान कल
सेण्टर त
चल्यो तर
विज्ञ ?

दुधालु गाईभैसीको लागि यूरिया मोलासेस मिनेरल ब्लक

कृषिमा यान्त्रिकरण कहिलेसम्म ?

नेपालमा कृषि क्षेत्रको विकासका लागि यान्त्रिकरणमा जोड दिएको भनिएपनि त्यसले खासै उपलब्धि पाउन सकेको छैन। कृषि क्षेत्रमा काम गर्ने जनशक्ति दिनानुदिन घट्दै गईरहेको वर्तमान अवस्थामा कृषि यान्त्रिकरणमा जोड दिई जनशक्ति अभावलाई परिपूर्ति गर्नेमात्र होइन कृषि उत्पादनको लागत मूल्य घटाउनमा पनि उत्तिकै महत्वपूर्ण योगदान पुग्ने देखिन्छ। तर नेपाली कृषि क्षेत्र व्यावसायिक कृषिका नाममा कतै “मल्टिनेशनल कम्पनी” हरूको कब्जामा पर्ने हो कि भन्ने आशंका पनि पैदा भईरहेको देखिन्छ।

राष्ट्रको प्रमुख दायित्व परम्परागत रूपमा कृषि उत्पादनमा लागिरहेका किसानहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै त्यसलाई रूपान्तरण गरी व्यावसायिकरण तर्फ धकेल्नु हुनु पर्ने थियो तर त्यसो हुन सकिरहेको देखिँदैन। व्यावसायिक कृषिका नाममा साना किसानहरूको घांटी निमोठ्ने काम भईरहेको कृषि क्षेत्रकै अगुवाहरूले बताईरहेका छन्। परम्परागत रूपमा गरिएको कृषिलाई साँच्चै नै व्यावसायिक कृषिमा रूपान्तरण गर्ने हो भने कृषि यान्त्रिकरणमा राज्यले अत्यधिक जोड दिनु आवश्यक छ। हुन त यान्त्रिकरणमा नाममा कृषि विकास मन्त्रालयले हरेक वर्ष करोडौं रूपैयां अनुदानमा खर्चिको देखिन्छ। राज्यले खर्चिएको करोडौं रूपैयां अनुदानको उपलब्धि के भयो त ? के साँच्चै खर्चिएको रकम बमोजिम नेपाली कृषि क्षेत्र यान्त्रिकरणमय हुन खोजिरहेको छ त ? यदि छैन भने सरकारले खर्चिएको रकम बालुवामा पानी बराबर नै हो ? त्यसो पनि होइन भने नेपालको कृषि क्षेत्रमा यान्त्रिकरणमाले प्राथमिकता किन पाउन सकिरहेको छैन ? भन्ने कुरा सम्बन्धित मन्त्रालयले गम्भीर रूपमा सोच्नु आवश्यक छ।

नेपाली कृषि क्षेत्रमा जवसम्म आधुनिक कृषि प्रणाली र यान्त्रिकरणमा जोड दिन सकिँदैन तबसम्म उत्पादन लागत घटाउन पनि सकिने अवस्था छैन। तर अर्को महत्वपूर्ण कुरा के हो भने कृषि उत्पादनका लागि प्रयोग गर्ने साना तथा मझौला खालका कृषि यन्त्रहरू पनि किसानहरूको पहुँचमा पुग्न सकेको छ कि छैन भन्ने कुरामा खासै ध्यान दिन सकेको पाईँदैन। यसैको नाममा आएका अनुदान पनि केवल व्यापारीहरूको पञ्जाबाट उम्कन नसक्ने गुनासाहरू बेला बेलामा नआउने गरेका पनि होइनन्। चर्को मूल्य किसानहरूलाई व्यवसायीहरूले असुल्ने गरेका कारण पनि किसानहरू आफ्नो उत्पादन बृद्धि गर्न वा लागत मूल्य घटाउनका लागि सहज हुने कृषि यन्त्र प्रयोग गर्न उत्प्रेरित हुन सकिरहेका छैनन्। त्यसकारण कृषि विकास मन्त्रालय र सरोकारवाला निकायले कृषि उत्पादनको लागत मूल्य कम गराउन कृषि यान्त्रिकरणमा सहज र सरल पहुँच बृद्धि गर्नुको विकल्प छैन अन्यथा कृषि यान्त्रिकरण नारामा मात्र सिमित नहोला भन्न सकिने अवस्था छैन। ■

आफ्नै सूचना

नेपालको पहिलो कृषि साप्ताहिकका रूपमा प्रकाशित कृषि साप्ताहिकमा तपाईंका क्षेत्रमा भए/गरेका कृषि क्षेत्रसँग सम्बन्धित सूचना/समाचार वा लेख/रचनाहरू छनू भन्ने हामीलाई बिहिबारभित्र पठाउनुहुन अनुरोध गरिन्छ।

सम्पर्क

कृषि साप्ताहिक, बागबजार

इमेल : sajnepal@gmail.com

web: www.krishionline.com

उग्राउने पशु वस्तुलाई चटाउन यूरिया, मोलासेस र विभिन्न खनिज मिश्रणहरू मिसाएर तयार पारिएको इट्टा आकारको ब्लकलाई यूरिया मोलासेस मिनेरल Ans (Urea Molasses Mineral Black (UMMB) भनिन्छ।

यूरिया मल, खुदो (मोलासेस) खनिज लवण, धानको ढुटो, नुन आदी सामग्रीहरू निश्चित मात्रामा राम्ररी मिसाएर एक प्रकारको मिसिनमा राखी थिचेर तयार पारिएको इट्टा आकारको खाद्य पदार्थ जुन उग्राउने वयस्क पशुहरूलाई चटाउने आहारा नै यूरिया मोलासेस मिनेरल ब्लक हो।

हरियो घासको अभाव भएको वेलामा उग्राउने पशुहरू जस्तै गाई भैसी तथा भेडा बाख्राहरूलाई पोषणयुक्त आहाराको कमी हुने गर्दछ। यस समयमा पराल, नल, ढोड, छ्वाली, गाज्यो (हे), कुनौरो

कुनौरो, भुसा आदिको प्रयोग बढी हुने गर्दछ। यी आहाराहरू पचाउनको लागि शुष्क जिवाणुहरूको आवश्यकता पर्दछ। जसले आहारा पचाउने Enzyme उत्पादन गर्दछन। लाभदायक शुष्क जिवाणुको संख्यामा वृद्धि गर्न यूरिया मोलासेस मिनेरल ब्लकले ठूलो मदत पुग्दछ। जसले पशुहरूलाई दानापानीमा रुची, शारीरिक वृद्धि तथा उत्पादनमा वृद्धि गर्न सहयोग पुग्दछ।

फाईदाहरू :

उग्राउने पशुवस्तुहरूको पेटमा रहेका लाभदायक शुष्क जिवाणुहरूको लागि कार्वोहाइड्रेट, प्रोटीन, खनिज लवण यूरिया मोलासेस मिनेरल ब्लकले प्रदान गर्दछ। जसले यी जिवाणुहरूको संख्यामा अत्याधिक वृद्धि गराउछ। यी जिवाणुहरूले रेसादार घासपात पचाउने

बासुदेव नाथ

यसरी आहाराको जति जति पाचकत्व बढ्दै जान्छ त्यति त्यति मिथेन ग्यास उत्पादन कम हुन्छ। यसरी पाचकत्व बढी भएका पोषिलो खुराकको उपयोगले मिथेन ग्यास उत्पादन दुई गुना भन्दा

आदि कम पौष्टिक तत्व भएका आहारा खुवाउने गरिन्छ। यस्ता आहाराहरूबाट पशुहरूमा दुध तथा मासु उत्पादन बढ्नुको सट्टा घट्दछ। यस कमीलाई पुरा गर्न नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदले बैज्ञानिक रूपमा तयार पारेको यूरिया मोलासेस मिनेरल ब्लकको प्रयोग गरी दुधालु गाई भैसीहरूको दुध उत्पादन बढ्ने, दुधमा चिल्लो मात्रा बढ्ने र अन्य आहारा समेत रुचाएर खाने गर्दछन। यसको प्रयोगले रेसादार घासपातको पाचन शक्ति बढाउछ। जसले गर्दा पशुहरूको उत्पादन बढ्ने गर्छ जसबाट कृषकहरूले बढी भन्दा बढी फाईदा लिन सक्दछन्।

आवश्यकता :

गाईभैसीलाई खुवाउने पराल, नल, ढोड, छ्वाली, गाज्यो, कुनौरो, भुसा आदि खुवाउदा यस्ता आहारामा पोषक तत्वको कमी हुनुको साथै लिगनिन जस्ता अपाच्य वस्तु बढी हुने हुनाले यी वस्तुहरूको पोषक तत्व तथा पाचकत्वमा वृद्धि गर्नको लागि यूरिया मोलासेस मिनेरल ब्लक चटाउने गरिन्छ। उग्राउने पशुहरूको ठुलो पेटमा (Rumen) लाभदायक शुष्क जिवाणुहरू (Bacteria) धेरै संख्यामा रहेका हुन्छन। ती पशुहरूले यिनै लाभदायक शुष्क जिवाणुको सहयोगले रेशादार घासपात पचाउन सक्दछन्। यी लाभदायक शुष्क जिवाणुहरूको छिटो छिटो वृद्धि हुनको लागि प्रोटीन र खनिज लवणको आवश्यकता पर्दछ।

रेशादार घासपातले त्यस्ता पोषकतत्वको आपूर्ति गर्न सक्दैन तसर्थ जिवाणुहरूको लागि आवश्यक तत्व अन्य स्रोतहरूबाट पूर्ति हुन जरुरी हुन्छ। कार्वोहाइड्रेट, प्रोटीन, खनिज लवणको स्रोतको रूपमा यूरिया मोलासेस मिनेरल ब्लक तयार गरी प्रयोगमा ल्याइएको हो। खासगरी पौष देखि जेष्ठ महिनासम्म हरियो घासको अभाव हुने भएकाले त्यस समयमा पराल, नल, ढोड, छ्वाली, गाज्यो,

Enzyme उत्पादन गर्दछन र घासपात राम्ररी पचन गई उत्पादनमा वृद्धि हुन्छ। ० कुनै खास समय पछि चार खण्डे पेटमा भएका लाभदायक शुष्क जिवाणुहरू मर्दछन र आन्द्रामा पुग्दछन अनि त्यहाँ पुगेपछि यी जिवाणुहरू पचेर पशुहरूलाई प्रोटीन र खनिज लवण उपलब्ध हुन्छ।

० UMMB पोषिलो खुराक भएकोले यसको पाचकत्व बढी हुन्छ र पाचकत्व बढी भएका पोषिलो खुराकको उपयोगले मिथेन ग्यास उत्पादन घटाई वातावरण संरक्षणमा ठूलो सहयोग पुग्दछ।

महत्व :

UMMB को महत्व निम्न अनुसार रहेको छ :

- ० पशुहरूमा प्रोटीन तथा खनिज लवणहरूको कमीलाई हटाउन सस्तो र सरल उपाय।
- ० यो बनाउन सजिलो तथा सामान्य प्रविधिको प्रयोग हुने।
- ० यसलाई पशुहरूले सजिलो संग स्वादिलो मानी चाट्ने।
- ० पशुहरूमा हुने प्रजनन सम्बन्धी समस्यामा कमी आउने।
- ० पशुहरू स्वस्थ र निरोगी हुने।
- ० पशुहरूको दुध तथा मासु उत्पादन बढाउने।
- ० पशुहरूको पाचन शक्ति बलियो हुने।
- ० मिथेन ग्यास उत्पादन कम हुने।
- ० मिथेन ग्यास उत्पादन कम गर्ने

उत्तम विकल्प को रूपमा UMMB प्रयोग :

नेपालमा उग्राउने पशुहरूको लागि मुख्य आहाराको रूपमा पराल, नल, ढोड, छ्वाली, गाज्यो (हे), कुनौरो, भुसा आदि कम पौष्टिक तत्व भएका आहारा तथा कृषि उप पदार्थहरू रहेको र हरियो घासको अभावमा पोषणयुक्त आहाराको कमी हुने गर्दछ। UMMB को प्रयोग गरी दुधालु गाईभैसीको दुध उत्पादन बढ्ने, दुधमा चिल्लो मात्रा बढ्ने र अन्य आहारा समेत रुचाएर खाने गर्दछन। यसको प्रयोगले रेसादार घासपातको पाचन शक्ति बढाउछ।

बढी (७ VS १६%) कम हुन गई वातावरण संरक्षणमा ठूलो सहयोग पुग्न जान्छ।

ब्लक बनाउने विधि :

तोकिए बमोजिमका सामग्रीहरूलाई तोकिएबमोजिमको खुदोमा राम्ररी मिसाएर मुछ्ने र खुदोमा मुछ्दा खेरी सवै भन्दा पहिला कम परिमाणका खाद्य पदार्थहरू एक एक गदै मिसाउदै जाने त्यस पछि बढी परिमाणका पदार्थहरू मिसाउदै जाने मिसाउदा सफा प्लाष्टिकमा राखेर मिसाउनु पर्दछ। ० आवश्यक परिमाणको डल्लो बनाउने। ० UMMB बनाउने सााचो वा मेसिनमा ब्लक बनाउन मुछेर तयार पारेको डल्लो राख्ने।

० मेसिनमा डल्लो राखेपछि २ मिनेट सम्म थिच्ने।

० एक पटकमा ईट्टा साइजको करिव दुई किलोग्राम तौल भएका तीन वटा ब्लक तयार हुन्छ।

० UMMB बनाउने सााचो वा मेसिनमा तयार भएको ब्लक लाई राम्रो संग हावा चल्ने खुल्ला कोठामा राखेको एक हप्ता पछि ब्लक खुवाउन योग्य हुन्छ।

ब्लक बनाउने सामग्रीको गुणस्तर :

० यूरिया ४६ प्रतिशत नाइट्रोजन भएको।

० मोलासेस ८० ब्रिक्सको वा लेदो जुन धार भएर खस्ने हुनुपर्दछ।

० नुन आयेडिन युक्त प्याकेटमा बन्द भएको मसिनो धुलो हुनुपर्दछ।

UMMB खुवाउने तरिका :

० उग्राउने पशुहरूलाई मात्र दिने।

० पराल, नल, ढोड, कुनौरो, भुसा आदि खान सकेजति खान दिने।

० हरियो घास आवश्यक पर्ने सुख्खा पदार्थको (Dry Matter) एक चौथाई भाग भन्दा बढी खान दिने।

० दाना आवश्यक पर्ने सुख्खा पदार्थको एक तिहाई भाग मात्र खान दिने।

० UMMB चाट्न सकेजति (गाई भैसीलाई ३५०-४०० ग्राम र भेडा बाख्रालाई ५०-१०० ग्राम सम्म) प्रति पशु प्रति दिन खान दिने।

फुटन नपाउँदै मर्जरको लविङ्ग कृषि/पशु विकास मन्त्रालयको

० हिमा (स्वस्ती) पौडेल
काठमाडौं । वर्तमान केपी शर्मा ओली नेतृत्वको सरकारले भागवण्डा लागि कृषि विकास मन्त्रालय फुटाएको रोष वर्तमान कृषि विकास मन्त्री हरिबोल गजुरेलले धेरै ठाउँमा पोखे । कृषि विकास मन्त्रालय फुटनु हुँदैनथ्यो भन्ने आवाज पनि नउठेका होइनन् । अर्कोतिर पशुपंक्षी सेवामा कार्यरतहरूले त विगत तीन दशक अगाडि नै पशु विकास मन्त्रालयको अवधारण सहित छुट्टै मन्त्रालय हुनु पर्दछ, भन्ने माग राख्दै आएको र त्यो केपी शर्मा ओली नेतृत्वको सरकारले पूरा गरिदिएको भन्दै खुशी पनि व्यक्त गरे । वास्तवमा पशु सेवामा कार्यरत सरोकारवाला निकायहरूको माग बमोजिम मन्त्रालय फुटेको पनि होइन । भागवण्डाका लागि संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय विभाजन गर्न नदिएपनि कृषि विकास मन्त्रालय विभाजन गराइएको

मन्त्रालयले किसानका लागि २७ बुँदे प्रतिवद्धता सार्वजनिक गरेको छ, भने विभाजित पशुपंक्षी मन्त्रालयले ४० बुँदे प्रतिवद्धता सार्वजनिक गरेको छ । यी दुवै प्रतिवद्धता जुन मन्त्रालयबाट सार्वजनिक गरेको भएपनि त्यही किसानहरू हुन जो हिजो पनि थिए र आज पनि छन् । किसानहरूका लागि मन्त्रालय फुटाए पनि जुटाए पनि 'कागलाई बेल पाक्यो हर्ष न विष्मात' भन्ने जस्तै हो । किसानहरूका नाममा कुरा बढी हुने तर काम नहुने विगतदेखि के प्रचलन हो भन्दा पनि फरक पर्दैन । नेपालको कृषिलाई परम्परागतबाट व्यवसायिक गर्ने कुरा पनि करीव करीव त्यस्तै नै भएको छ । कृषि विकास होस् वा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय मन्त्री फेरि तर व्यवहार फेरिन भने सकेको छैन । कृषि विकास मन्त्रालय फुटनु हुन्थ्यो हुँदैनथ्यो भन्ने बहस एकातिर होला । कृषि विकास मन्त्रालयको बजेट

पनि छ । यथार्थमा भन्नु पर्दा कृषि विकास मन्त्रालयमा पशु सेवा तर्फका कुरालाई ओभरलुपमा पार्ने गरिन्थे सो सेवाका व्यक्तिहरू सहै बसेका थिए । र त कृषि विकास मन्त्रालय विभाजन हुँदा हिजोका भुक्तभोगीमा खुशीको सीमा थिएन । अब आफ्नै मन्त्रालय भयो अब हिजोको जस्तो अन्याय हुँदैन भन्न थालेका थिए र छन् पनि । अब यतिखेर राजनीतिक परिवर्तनका संकेतहरू देखिएका छन् । नेपाली कांग्रेसको महाधिवेशन पश्चात वर्तमान सरकार परिवर्तन हुने हल्लासंगै विभाजित कृषि विकास मन्त्रालय पुनः मर्जर गर्नु पर्दछ, भन्ने लविङ्ग शुरु भईसकेको देखिन्छ । पशुपंक्षी मन्त्रालयलाई छुट्टै मन्त्रालयका रूपमा देख्न नचाहने कृषि विकास मन्त्रालय र पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय भित्रका पनि केही व्यक्तिहरू कुनै हालतमा यो मन्त्रालय पुन मर्जर हुनु पर्दछ, भन्दै वर्तमान सरकार पश्चात नेतृत्व गर्ने सम्भावित राजनीतिक दलका नेताहरूसम्म हार गुहार गर्न पुगिसकेका छन् ।

यसले के देखाएको छ, भने कृषि विकास मन्त्रालय होस् वा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयका कार्यरत कर्मचारीहरू नै कृषि क्षेत्रको विकास गर्ने भन्दा पनि यो वा त्यो नाममा शक्तिको परिफेरमा मात्र रमन चाहन्छन् भन्ने कुराको पुष्टि गर्न सकिन्छ । वास्तवमा नै भन्ने हो भने अहिले कृषि विकास मन्त्रालय र पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय मर्जर गर्नका लागि लविङ्ग गर्ने बेला हो त ? होइन भने किन शुरु भयो फेरि मन्त्रालय मर्जरका कुरा । कृषि विकास मन्त्रालय र पशु विकास मन्त्रालयले विभाजन पश्चात जे जति कुरा गरे पनि कार्यान्वयन गर्न नसकेको भने पक्कै हो । यसले गर्दा अहिले मर्जरको कुरा गर्नुले छिट्टै यी दुई मन्त्रालय एक ढिक्का हुन्छन् भन्ने कुराका शंका गर्ने ठाउँभन्ने देखिँदैन । मन्त्रालय फुटे पनि जुटे पनि नेपाली कृषि क्षेत्रको विकासका लागि तल्लो तहका किसानमैत्री कार्यक्रम कार्यान्वयन नभएसम्म कुरा र कार्यपत्रमा प्रस्तुत भएका योजनाले मात्र नेपालको कृषि क्षेत्रको विकास हुन सक्दैन । तसर्थ अहिले विवाद र भ्रगडा भन्दा नि कृषि क्षेत्रको द्रुत विकास आवश्यक छ ।

किसान कल सेण्टर त चल्थो तर विज्ञ अभाव ?

काठमाडौं । गत आईतबारबाट कृषि विकास मन्त्रालयले किसानहरूका समस्या सुन्ने र टेलिफोनबाटै समस्या समाधानका गर्ने उद्देश्य बोकेर सञ्चालनमा आएको किसान कल सेण्टरमा दोस्रो दिनबाट नै कृषि विज्ञहरूको खडेरी लाग्न थालेको छ । कृषि मन्त्री हरिबोल प्रसाद गजुरेलले पर्वतका किसानले उठाएको प्रश्नको उत्तर दिँदै शुरु गरिएको किसान कल सेण्टर उद्घाटनको पहिलो दिन ६ जना किसानहरूले आफ्नो समस्या राखेका थिए ।

हरेक आईतबार, मंगलबार र विहवार विहान ११ बजेदेखि ४ बजेसम्म सञ्चालन हुने सो कल सेण्टरमा किसानहरूले कल सेण्टरको दोस्रो दिन

किसान कल सेण्टर उद्घाटनका दिन कृषि विज्ञहरू किसानलाई जवाफ उत्तर दिँदै

२७ जना किसानहरूले विभिन्न जिल्लाबाट आफ्नो कृषि बाली तथा पशुमा देखा परेको समस्याहरू राखेका थिए । भने तेस्रो दिन अर्थात शुक्रवार पनि सिंचाई, मत्स्य तथा पशु सेवाका विषयमा किसानहरूले राखेका जिज्ञासा भने पूरा हुन सकेन । समस्या समाधान हुन नसकेको किसानहरूलाई सो विषयमा विज्ञ आएका बेला कल सेण्टरमा रहेका कर्मचारीले फोन गरेर जिज्ञासा पूरा गर्ने जानकारी दिए ।

मुलुकभरका किसानहरूले ठूलो आशा र अपेक्षा राखेर कृषि विज्ञहरूसंग कुरा गर्ने र आफ्नो समस्या समाधान होला भन्ने सोचले किसान कल सेण्टरमा फोन गर्ने गरेको भएपनि कल सेण्टरमा विषयगत रूपमा विज्ञहरूको अभाव रहेको देखिन्छ । गत आईतबारको तुलनामा मंगलबार किसान कल सेण्टरमा फोन गर्ने किसानहरूको संख्या बढेको भएपनि वास्तविक विज्ञ नभएका कारण किसानहरू निराश भएको बताइएको छ ।

कृषि सूचना तथा सञ्चार केन्द्रमा १० लाख लगानी गरेर स्थापना गरिएको किसान कल सेण्टरमा कृषि विज्ञ भन्दा पनि प्राविधिक सहायकहरूलाई नै प्रयोग गर्न खोजिएको आरोप लागेको छ । निजामती सेवा ऐन अन्तर्गत २४ घ बाट बढुवा भएर प्रसार अधिकृत भएका व्यक्तिलाई विज्ञका रूपमा प्रस्तुत गर्न खोजिएकाले पनि किसान कल सेण्टर किसानहरूका लागि आकाशको फल आंखातरी मर भनेजस्तै हुने हो कि भन्ने आशंका पैदा भएको छ ।

कृषि विकास मन्त्रालयले किसान कल सेण्टर शुरु गर्नु अघि नै त्यसलाई दिर्घकालिन योजना बनाएर गर्नु पर्दथ्यो तर त्यसको गर्न नसकेको कृषि विज्ञहरू बताउँछन् । नया मन्त्री आएपछि नया काम गरेको जस्तो देखाउने मात्र हुने हो कि भन्ने शंका यसले उब्जाएको छ । किसान कल सेण्टर किसानहरूका लागि महत्वपूर्ण भएको किसानहरू बताउँछन् यसलाई कुनै हालत पनि निरन्तर सञ्चालन हुनु पर्ने उनीहरूको माग पनि छ । तर विज्ञहरूको अभावले धेरै चल्न नसक्ने विगतमा टोल फ्रि नम्बर सञ्चालनमा आवद्ध एक उच्च अधिकारीले ठोक्वा गरे ।

कुरा सार्वजनिक भन्ने भएन । यद्यपी कृषि विकास मन्त्रालय विभाजन भयो । विभाजन पश्चात नया मन्त्रालयले आफ्नो बेग्लै अस्तित्व जोगाउनका लागि जसरी अगाडि बढ्नु पर्ने थियो त्यो भन्ने गर्न सकेन । वरु पहिलो पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयका दुई मन्त्री बीच नै पछिल्लो समयमा सम्बन्ध चिसिन थालेपछि खुच्चिङ्ग भन्नेहरू भने प्रशस्त भेटिएका छन् । विगतमा कृषि विकास मन्त्रालय मात्र हुँदा एउटै मन्त्रीले चलाएको मन्त्रालय अहिले तीन वटा मन्त्री हुँदा पनि त्यसले सार्थक रूपमा काम गर्न सकेको छैन भन्ने विश्लेषण दुवै मन्त्रालय भित्र चल्न पनि थालेको देखिन्छ । कृषि विकास

हेर्ने र स्वदेशी तथा विदेशी दातृनिकायहरूबाट गरिएको खर्च हेर्ने हो भने पशुपालन, हाईब्रिड, व्यावसायिक कृषि लगायतका क्षेत्रमा अन्धधुन्ध रूपमा खर्च गरिएको देखिन्छ । खर्च गरिएको बजेट सहि सदुपयोग भईदिएको भए सायद मुलुक केही वर्ष अगाडि नै कृषिमा आत्मनिर्भर बन्न सक्थ्यो होला । विडम्बना त्यसो भन्ने हुन सकेको छैन । हिजो कृषि विकास मन्त्रालयमात्र हुँदा पशु सेवाका क्षेत्रमा हेर्ने दृष्टिकोणमा परिवर्तन हुन सकेको थिएन । पशु सेवाको हरेक नीतिगत कुरामा मन्त्रालयमा रहेको उच्चअधिकारी कृषि सेवा तर्फका हुने र पशु सेवा तर्फका कुरालाई धन्याउने गरेको तितो सत्य

कृषि मन्त्रीले बदर गर्न खोजेको कृषि वैज्ञानिकको बढुवा पुनरावेदन अदालतबाट सदर

० योगेन्द्र प्रताप शाही

काठमाडौं । कृषि विकास मन्त्रालय मातहतमा रहेको नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्का वैज्ञानिकहरूको बढुवामा विवाद चुलिँदै अदालत सम्म पुग्यो । सो बढुवामा आर्थिक लेनदेन भएको आशंका भन्दै कृषि मन्त्री हरिबोल प्रसाद गजुरेलले नार्कका कार्यकारी निर्देशक डा. यमराज पाण्डेलाई बढुवाको कार्यकारी समितिको बैठक नवस्न र नियुक्ति पत्र नदिन निर्देशन दिए । तर कृषि मन्त्री गजुरेलले दिएको मौखिक निर्देशनलाई कार्यकारी निर्देशकले स्वीकार गरेनन् । वरु परिषद्को कार्यकारी निर्देशकले कार्यकारी समितिको २४८ औं बैठक बसाले र नियुक्ति दिने निर्णय गरेपनि नियुक्ति पत्र भने दिएनन् ।

नेपाल सरकारका जागिरे कृषि वैज्ञानिकहरू पनि के कम आफूहरूले लोकसेवा आयोगको नियम बमोजिम परिक्षा उर्तीण गर्दा पनि बढुवाको नियुक्ति नदिएपछि नार्कका कार्यकारी निर्देशक र कृषि मन्त्री विरुद्ध बढुवा भएका कृषि वैज्ञानिक अदालतको ढोका ढकढक्याउन पुगे । अन्ततः २०७२ फागुन १९ गते पुनरावेदन अदालत पाटनका माननीय न्यायाधिशद्वय मोहन बहादुर कार्की र सारङ्ग सुवेदीको संयुक्त इजलासले कृषि वैज्ञानिकहरूको नियुक्ति रोकन पर्नाको कुनै कारण नभएको भन्दै वैज्ञानिकहरूको पक्षमा फैसला गरेपछि कृषि मन्त्री गजुरेलले हार व्यहोर्नु परेको छ ।

नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्ले यो वर्ष अधिक संख्यामा कर्मचारी नियुक्ति गरेको विषयमा निकै विवाद र चर्चा समेत भएको थियो । सोही विवाद र चर्चाका कारण अहिलेका कृषि मन्त्री गजुरेलले सो बढुवा रोकने प्रयास गरेका थिए तर उनी असफल भएका छन् । विगतमा पनि नार्क यस्तै यस्तै विषयमा विवादमा आउने नगरेको होइन । अहिलेको विवादमा भने कृषि मन्त्री गजुरेललाई गलत सूचना प्रवाह भएकै

कारण वैज्ञानिकहरूको बढुवाको घटना पुनरावेदन अदालतसम्म पुगेको हो । हुन त नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्का अध्यक्षको हैसियत बोकेका कृषि मन्त्रीले त्यहा भित्रको वस्तुस्थितिका बारेमा के कति बुझेका छन् भन्ने कुरा धेरैलाई थाहा पनि छैन । नार्कका दिनप्रतिदिन वैज्ञानिकहरूको संख्या घटिरहेको अवस्थामा लोकसेवा आयोग समेत सम्मिलित परिक्षाबाट उर्तीण भएकाहरूलाई बढुवा रोकन खोज्नु नै गलत निर्णय थियो भन्ने चर्चा यतिखेर मन्त्रालय भित्र नै चल्न थालेको छ । कृषि वैज्ञानिकहरू बढुवा लिन त सफल भए तर कृषि अनुसन्धानका विषयमा अब कतिको फड्को मार्ने छ, हेर्न बाकी नै छ ।

कृषि मौसम सल्लाह सेवा बुलेटिन

जारी मिति : २१ फागुन २०७२

अवधि : २१ फागुन २०७२ - २७ फागुन २०७२

लागि : बाँके जिल्ला

(जारी गर्ने: PPCR/BRCH/AMIS Project, MOAd, AERD, NARC and Agro-met Section, DHM)

नेपालगञ्ज एयरपोर्ट, बाँकेको मौसम तथ्यांक

गत हप्ता १३ फागुन २०७२ मा अन्त्य भएको मौसम अवस्था

मौसमी विवरण	गत हप्ता (०७ फागुन २०७२ देखि १३ फागुन २०७२ सम्म)
कूल वर्षा (मि.मी.)	१.०
अधिकतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड) को दायरा	२४.३-३३.८
न्यूनतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड) को दायरा	९.८-१६.६
अधिकतम सापेक्ष आर्द्रता (%) को दायरा	८९.५-१००
न्यूनतम सापेक्ष आर्द्रता (%) को दायरा	२९.५-६२.६
हावाको गति(मि/से)को दायरा	०.७५-९.५
हावाको दिशाको दायरा	दक्षिण पश्चिम

१४ फागुन २०७२ देखि २० फागुन २०७२ सम्मको मौसम विवरण

विवरण	दिन (25 Feb 2016-03 Mar 2016)						
	१४/११/२०७२	१५/११/२०७२	१६/११/२०७२	१७/११/२०७२	१८/११/२०७२	१९/११/२०७२	२०/११/२०७२
वर्षा (मि.मी)	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०	०.०
अधिकतम तापक्रम (°सेण्टिग्रेड)	२९.९	२९.५	३१.३	३१.१	३१.७	३१.१	३१.५
न्यूनतम तापक्रम	१३.८	१५.२	१४.३	१५.८	१२.८	१३.२	१२.६
अधिकतम सापेक्ष आर्द्रता	९०.१	८४.१	९५.९	८८.६	९१.४	९३.७	९५.७
न्यूनतम सापेक्ष आर्द्रता	४९.४	५१.५	३५.८	४४.०	३९.३	३६.५	३७.०
हावाको गति m/s	४.२५	४.२५	२.२५	३.२५	२.२५	२.७५	५.२५
हावाको दिशा	दक्षिण पश्चिम	दक्षिण पश्चिम	दक्षिण पश्चिम	दक्षिण पूर्व	दक्षिण पूर्व	दक्षिण पूर्व	उत्तर - पूर्व

क) मौसम विश्लेषण :

कृषि सल्लाह

गत हप्ताको समग्र मौसमी विश्लेषण

गत हप्ताको मौसम सामान्यतया सफा रह्यो। साताको मध्यमा भने पश्चिमी वायुका कारण आंशिक बदली रह्यो। बदली भएको दिन अधिकतम तापक्रममा सामान्य गिरावट भए पनि त्यसपछि अधिकतम तापक्रममा पुनः बढ्यो र साताको अन्तसम्म नै लगभग स्थिर रह्यो। साताभरी नै वायुको दिशा विहानीपख पूर्वी र मन्थ्याह पछि उत्तर पश्चिम रह्यो।

आउंदो हप्ताको मौसम अवस्था :

आगामी हप्ता स्थानीय वायु र पश्चिमी वायुको प्रभावका कारण मौसम आंशिक बदली रहनेछ। पश्चिमी वायुको प्रभावका कारण साताको शुरुवातमा सामान्य वर्षा हुनेछ। साताको मध्यमा आकाश केही खुले पनि आंशिक बदलीको अवस्था साताको अन्तसम्मै रहनेछ। आंशिक बदलीको कारण दिउंसोको तापक्रममा केही घटबढ हुनेछ। औषत आर्द्रता ६० प्रतिशत भन्दा माथि रहनेछ।

ख) बालीनाली :

१. गहुँ

○ गहुँ खेतीबाट राम्रो उत्पादन लिनका लागि सिंचाई सुविधाको उपलब्धता हेरी १-५ पटकसम्म सिंचाई गर्नु पर्दछ।

सिंचाई सुविधाको उपलब्धता भ	गहुँ बालीको अवस्था				
	छरेको २१-२५ दिन	३५ दिन	५०-५५ दिन	बाला लाग्नु अघि	दूध पस्ने बेलामा (Milking Stage)
१ पटकमात्र भएमा	□				
२ पटकमात्र भएमा	□			□	
३ पटकमात्र भएमा	□			□	□
४ पटकमात्र भएमा	□	□		□	□
५ पटकसम्म भएमा	□	□	□	□	□

२. मुसुरो :

○ मुसुरो बालीमा स्टेम्फैलम डढुवा रोगबाट बचाउन समयमा नै दुसीनासक विषादी मेन्कोजेव २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई ७-१० दिनको फरकमा छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

○ बोट ओइलाउने रोगको रोकथामको लागि २ ग्राम बेभिष्टिन वा डेरोसाल(कार्बेन्डाजिम) प्रति लिटर पानीमा घोलेर अरहरको बोट भिज्ने गरी छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

३. अरहर :

○ कोसामा लाग्ने गवारो (पड बोरर) कीरा व्यवस्थापनको लागि १० ग्राम भेली प्रति लिटर पानीमा मिसाई बनाएको घोलमा HaNPV (हेली एन.पि.भी) २५० LE को १.५ मिलि हालेर सांझको समयमा स्प्रे गर्नुपर्दछ, वा व्याक्टेरिया जन्य (वी.टी) Bt (डाई पेल, बायो लेप) ३ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाएर सांझको समयमा स्प्रे गर्नुपर्दछ। वा क्लोरानट्रानिलिप्रोल (कोराजेन) १८.५ इसी ०.४ मिलि प्रति लिटर पानीमा मिसाईबोट भिज्ने गरी स्प्रे गर्नुपर्दछ।

४ फलफूल बाली

○ टिस्यु कल्चर वा गावोबाट प्रशारण गरी लगाइएका केरा बगैचामा अझै पनि गुवो कुहिने समस्या नहेटमा १% बोर्डो मिश्रण (१ लिटर पानीमा १० ग्राम चुन र १० ग्राम निलोतुथो मिसाएर बनाएको घोल) छर्नु पर्दछ।

○ तापक्रम बढ्दै जाँदा केराको बोटमा गवारोको प्रकोप बढ्दै जाने हुँदा क्लोरोपारिफस ५% धुलो २.८ ग्राम प्रति बोट

राख्नु पर्दछ। एकपटक राखिसकेपछि ६ महिनासम्म राख्नु पर्दैन।

○ केराको गुभो सुक्ने समस्याको व्यवस्थापनको लागि साफ २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा मिसाई प्रत्येक ७-१० दिनको फरकमा छर्नु पर्दछ। यसो गर्दा पनि नियन्त्रण नभएमा जिल्ला कृषि विकास कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुपर्दछ।

○ कागतीमा क्याडेकर रोग लागेको भए बोर्डो मिक्चर १ प्रतिशत (१ लिटर पानीमा १० ग्राम चुन र १० ग्राम निलोतुथो मिसाएर बनाएको घोल) छर्नु पर्दछ।

○ कागतीको हांगा विंगामा चोप निस्कने समस्या देखा परेको छ भने लाग्ने चक्कले चोप सहितको बोक्रा राम्रोसंग खुर्केर बोर्डोपेष्ट वा रेडो मायलको पेष्ट बनाएर लगाउनु पर्दछ।

○ तापक्रम बढ्दै जाने भएकोले कागतीको बोटको डाँठमा प्वाल पार्ने गवारो कीरा र पुतलीको लार्वाको प्रकोप बढ्न सक्छ। बगैचा निरीक्षण गरी नियन्त्रणका उपाय अपनाउनु पर्दछ।

○ फूल फुल्ने समय भएकोले कागती, लिची, आंखेती गर्नु भउका कृषकहरूले मौरीको भ्रमण प्रोत्साहन गर्न विषादी प्रयोग नगर्नु होला।

○ कागती, आप, लिची, खेती गर्नु भएका कृषकले केराउगेडे फल भएका भए प्लान्टोप्लेक्स नाम हर्मोन सिफारिस मात्रामा छरेमा फल फर्ने समस्या कम हुन्छ।

○ गत महिना सुक्ष्म खाद्यतत्व युक्त मल प्रयोग गर्नु भएको छैन भने अब ढिला नगर्नु होस्। सुक्ष्म खाद्य तत्व युक्त एग्रोमिन वा मल्टिप्लेक्स छर्नु होस्।

तरकारी बालीहरू :

○ भण्टाको डाँठ सुक्ने रोगको लागि बेभिष्टिन ५० % डब्लु. पि.को २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोली पात तथा फल भिज्ने गरी छर्नु पर्दछ।

○ तरकारी बालीको जरा कुहिने रोगको व्यवस्थापन गर्न कार्बोन्डाजिम (बेभिष्टिन) ५०% डब्लु. पि.को १ ग्राम लिटर पानीमा घोली स्प्रेयरबाट फेद भिज्ने गरी छर्नु पर्दछ।

○ खुसानीको फल लागिसकेको अवस्थामा पात तथा फलमा लाग्ने थोप्ले रोग (सर्कास्पोरा र एन्थ्रकनोज रोग) लाग्न सक्ने हुनाले बेभिष्टिन ५०% डब्लु. पि.को २ ग्राम प्रति लिटर पानीमा घोली पात तथा फल भिज्ने गरी छर्नु पर्दछ।

○ फल दिने गोलभेडा र भेंडे खुसानीलाई अरु बाली भन्दा अलि बढि खाद्यतत्वको आवश्यकता हुने भएकोले पहिलो बाली टिपिएको हरेक १५-२० दिनको फरकमा युरा मल १० ग्राम प्रति बोटको दरले टपड्रेस गर्नु पर्दछ। यस्तै गरी सुक्ष्म खाद्य तत्व जस्तै मल्टिप्लेक्स/ट्रिप्लेक्स एग्रोमिनलाई २ एमएल प्रति लिटर पानीमा घोलेर बोटमा स्प्रे गर्नु पर्दछ।

अन्य

○ सापेक्षिक आर्द्रता घटबढ भईरहने हुनाले घरमा भण्डारण गरिएको खाद्यान्न तथा बीउलाई रोग तथा कीराबाट बचाउन समय समयमा हेरचा गर्नु उपयुक्त हुन्छ।

○ खेतबारीमा देखिने सबै कीराहरू हानिकारक हुँदैनन्। तसर्थ कीरा देखिने वित्तिकै विषादीको प्रयोग नगरौं। मित्रजीव कीराहरू जस्तै माकुरा, गाईने कीरा, सात थोप्ले, खपटे कीरा, बारुला, नमस्ने कीरा (प्रेइड्ग मेन्टीड) देखिएमा तिनीहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरौं।

○ मैरी घरमा रोग, सुलसुले र रानु भए नभएको नियमित अवलोकन गर्नु पर्दछ।

कम्पोष्ट मल बनाउने तरिका

माटोको उत्पादकत्व जोगाउन प्रांगारिक पदार्थको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ।

गाईबस्तुको मलले नपुगेमा वरिपरि पाइने भारपात, स्याउला आदि कुहाएर कम्पोष्ट मल बनाउन सकिन्छ। १ मिटर गहिरो, २ मिटर चाक्लो खाडल खनी भारपात, स्याउला र कोसेवालीहरूको भुयाग विभिन्न तहमा खाडलमा जम्म गर्नु पर्दछ। छिटो र राम्रोसंग कुहियोस् भनेर खाडलको शुरुमा र प्रत्येक तहको बीच बीचमा जंगलको माटो गोबर मल आदि कुराहरू जोरनको रूपमा राख्नु पर्दछ। खाडल भरिएपछिमाथिबाट हिलोमाटो वा खरानीले टाली स्याउला वा प्लाष्टिकले छोप्नु पर्दछ। कुहिनको लागि चिस्यान चाहिने हुनाले ढुवान नहुने गरी राम्रोसंग कुहिने बेलासम्म गाईबस्तुको गहुँत र घरमा नै खेर गएको पानी खाडलमा जाने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ। मिश्रणको कुहिने क्षमता र बाहिरको तापक्रम अनुसार ३० देखि ५० दिनमा मिश्रणलाई फर्काउनु पर्दछ। नजिकै अर्को खाडलखन्दा फर्काउन सजिलो हुन्छ। ठाउँ अनुसार ३ देखि ६ महिनामा राम्रोसंग कुहिएको कम्पोष्ट मल तयार हुन्छ। बालीहरूको आवश्यकता अनुसार तयारी कम्पोष्ट मललाई तुरुन्तै प्रयोग गर्न पनि सकिन्छ र पछिको लागि संचय गरेर राख्न पनि सकिन्छ।

बाली संरक्षण

१. लाही (एफीड) :

○ १ भाग गाईको गहुँत र ४ भाग पानी मिसाई रातभरी राखेर लाही लागेको ठाउँमा भिज्ने गरी भोलीपल्ट अनुकूल मौसममा छर्नु राम्रो हुन्छ।

○ मालाथियन ५० इ.सी., २ मि.लि. प्रति लिटरको दरले पानीमा मिसाई लाही लागेको ठाउँमा भिज्ने गरी अनुकूल मौसममा छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

○ नयाँ पालुवामा लाही, लिफ माईनर, सुलसुले लाग्ने भएमा सवई वा एटसो तेल १५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाई १५ दिनको फरकमा छर्नु उपयुक्त हुन्छ।

घ) पशुपालन :

○ कुखुरामा विफर रोग लाग्न नदिन ६ देखि ८ हप्ताका कुखुरालाई पखेटाको भित्री भागमा तयार पारेको खोपमा चोबलेर सियोले ३-४ पटक खोप दिनु पर्दछ।

○ कुखुराको सि.आर.डि/ निमोनियाको लागि टाईलोन टाटारिट नामक औषधी भेटेरिनरियन/अनुभवी प्राविधिकको सल्लाहमा सफा पानीमा घुलेर ४-५ दिनसम्म खान दिनु पर्दछ।

○ पि.पि. आर रोग लाग्न नदिन ३ महिनाभन्दा माथिका भेडा बाखामा सो रोग विरुद्धको भ्याक्सिन लगाउनु उपयुक्त हुन्छ।

○ गाई, भैसी तथा सुंगुरहरूमा खोरेत रोग लाग्न नदिन पशु सेवा कार्यालयको समन्वयमा सो रोगको भ्याक्सिन ६-६ महिनामा लगाउनु उपयुक्त हुन्छ।

○ माछा पोखरीमा घुलित अक्सिजनको मात्रा बढाउन हावा यन्त्र (एरेटर) को प्रयोग गर्ने।

○ खाने माछा उत्पादनको लागि सुख्खा बनाएर राखेको पोखरीमा चूना ५०० केजी प्रति हेक्टर(१७ केजी प्रति कठ्ठा) र गोबर मल ३ टन प्रति हेक्टर १०० केजी प्रति कठ्ठा) राखेर पानीले भर्ने र एक हप्तापछि माछाको ठूलो भूराहरू राख्ने।

घांसेबाली : ० जै/वर्सिम घांसमा १.२ केजी युरिया प्रति कठ्ठाको दरले टप ड्रेसिङ गरी सिंचाई गर्नु उपयुक्त हुन्छ।

दाना उत्पादनमा गुणस्तरीयता खोई ?

चितवन । विगतदेखि नै कुखुरा तथा अन्य पशुजन्य वस्तुहरूको आहारका रूपमा प्रयोग गरिने दानाको गुणस्तरमाथि प्रश्न उठिरहेको भएपनि सरोकारवाला निकायले अनुगमन गर्ने नगरेका कारण पशुपालन गर्ने किसानहरू मारमा पर्ने गरेका छन् । विशेष गरी कुखुरा व्यवसायमा संलग्न भएकाहरूले दानाको गुणस्तरमा ध्यान नदिने हो भने कुखुरा व्यवसाय आहाराकै कारण धरापमा पर्न सक्ने चेतावनी समेत दिएका छन् । त्यसैले अहिले चितवन जिल्लामा दाना वितरकहरूले नै दाना उत्पादकहरूलाई गुणस्तरीय दाना उत्पादन गर्नका लागि आग्रह गरेका छन् । उनीहरूले चितवनमा वितरक संघको दोस्रो साधारण सभामा अधिकांश वक्ताहरूले पछिल्लो समयमा दानाको गुणस्तरीयता नभएको भन्दै चिन्ता समेत व्यक्त गरेका छन् ।

सो कार्यक्रममा राष्ट्रिय पक्षी रोग अन्वेषण प्रयोगशाला भरतपुरका प्रमुख पुरुषोत्तम प्रसाद त्रिपाठीले चितवनमा कमसल खालको दाना उत्पादन भएको भन्दै मानिसको स्वास्थ्यमा असर नपुऱ्याउने खालको दाना उत्पादन गर्न आग्रह गरे । नेपाल कुखुरा पालक किसान संघका केन्द्रीय सदस्य प्रकाश बाबु खनालले दानाको मुल्य बृद्धि भएको कारण किसानहरूलाई कुखुरा व्यवसाय गर्न कठिन भएको गुनासो गरे ।

अर्कोतिर दाना व्यवसायीहरूले भने वैशाखमा आएको विनाशकारी भूकम्प र त्यसपछिको अघोषित नाकाबन्दीका कारण दाना उद्योग व्यवसायीहरूलाई समस्या परेको बताइएको छ । देशमा नयाँ संविधान निर्माणपछि विभिन्न राजनीतिक दल तथा समूहहरूको बन्द हडतालका कारण पोल्टी क्षेत्र प्रभावित भएको समेत बताए । तराई आन्दोलन तथा नाकाबन्दीका कारण दानको लागि चाहिने कच्चा पदार्थ आयात हुन नसक्दा कुखुरापालक किसानहरूले सहज रूपमा दाना खरिद गर्न सक्ने अवस्था नभएको व्यवसायीहरूको गुनासो रहेको छ ।

इन्धन अभावका कारण उत्पादित वस्तुहरू बजारसम्म पुऱ्याउन समेत नसक्दा थप समस्या परेको चितवन नवलपुर दाना वितरक संघका अध्यक्ष रामलाल भुपालले बताए । चितवन नवलपुर दाना वितरक संघले स्थापनाकालदेखि नै समग्र पोल्टी क्षेत्रलाई मर्यादित र दिगो पेशा बनाउनको लागि गंभीर भएर अगाडि बढेको भुपालको भनाइ छ । संघका महासचिव विनोद पोखरेलले संस्थाको प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्दै कुखुरापालक किसानलाई आगामी एक वर्षभित्रमा संघको अगुवाईमा विभिन्न चार स्थानमा तालिम दिइने बताए ।

दानाको मूल्य समायोजनको लागि नेपाल दाना उद्योग संघसंग निरन्तर संवाद र समन्वय गर्ने तथा दाना उद्योगहरूको डिलर दिंदा संघसंग परामर्श गर्न अनुरोध गरिने पोखरेलको भनाइ छ । चितवनमा उत्पादित चल्लाको मूल्य भारतीय बजार मूल्यको अनुपातमा राख्ने व्यवस्थाका लागि नेपाल ह्याचरी उद्योग संघसंग संवाद र समन्वय गरिने पोखरेलले बताए ।

साधारण सभाका अवसरमा जिल्ला पशु सेवा कार्यालय चितवनका प्रमुख वरिष्ठ पशु चिकित्सक रामकुमार कार्की, नेपाल ह्याचरी उद्योग संघका अध्यक्ष टिकाराम पोखरेल, नेपाल अण्डा उत्पादक संघका अध्यक्ष शिवराम केसी, उद्योग वाणिज्य संघ चितवनका अध्यक्ष राजन गौतमलगायतले मन्तव्य राखेका थिए । चितवन नवलपुर दाना वितरक संघका अध्यक्ष रामलाल भुपालको अध्यक्षतामा भएको साधारणसभाका प्रमुख अतिथि नेपाल कुखुरा व्यवसायी मञ्चका अध्यक्ष शंकर प्रसाद कडेल रहेका थिए ।

○ विल अधिकारी

उदयपुरको पश्चिमी क्षेत्रलाई अदुवाको पकेट क्षेत्र घोषणा गरिने

उदयपुर । कृषि मन्त्री हरिवोल गजुरेलले सरकारले आगामी आर्थिक वर्षदेखि कृषि उत्पादन बृद्धि गर्नका लागि विशेष पकेट क्षेत्र निर्धारण गर्ने तयारी गरिरहेको बताउँदै उदयपुरको अदुवा उत्पादन हुने पश्चिमी गाविसलाई पकेट क्षेत्र बनाउने घोषणा गरेका छन् । उदयपुरको हर्दनी गाविसको गह्वारीमा आयोजना गरेको शहिद पार्क तथा अर्धकदको शालिक अनावरण गर्दै उनले अदुवाको पकेट क्षेत्र घोषणा गरेका हुन् ।

मन्त्री गजुरेलले हर्दनी, लेखानी, सिरिस, मयाखुलाई अदुवा उत्पादन गर्न पकेट क्षेत्र घोषणा गर्न कृषि विशेषज्ञको टोली तत्काल पठाउने आश्वासन समेत दिएका छन् । उनले गाउँमा रहेका किसानहरूले सरकारी अनुदान र मल नपाउने अवस्थाको अन्त्य गर्न किसान परिचय पत्रको व्यवस्था लागू गर्ने तयारी अन्तिम चरणमा पुगेको समेत बताए । उनले भने 'यो योजना मन्त्रपरिषदको बैठकबाट पास भएर अर्थ मन्त्रालय पुगेको छ आगामी बजेटबाट कार्यान्वयनमा आउने छ । किसानहरूलाई पेन्सन दिने कुरा समेत उठाउँदै किसानहरूलाई विधि पुऱ्याएर किसान परिचय पत्र वितरण गर्ने सोही आधारमा किसानलाई पेन्सन दिने समेत बताए । किसानहरूलाई पेन्सन दिने कुरा आफूले २७ बुँदे प्रतिवद्धतामा उल्लेख गरेको बताउँदै कृषि विकास रणनीति कार्यान्वयनमा आएपछि, किसानका हरेक समस्या समाधान हुने कुरा समेत उल्लेख गरेका थिए ।

○ विदुर कटुवाल

नेपालको संविधानमा महिलाका अधिकार

नेपालको संविधानमा महिलाका हक अधिकार देहाय बमोजिम व्यवस्था गरिएको छ ।

- समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने । लैंगिक विभेद अन्त्य गर्ने ।
- आमाको नामबाट नागरिकता प्राप्त गर्न सकिने लगायतका नागरिकता सम्बन्धी विषय माथि नागरिकताको शीर्षक अन्तर्गत उल्लेख गरे बमोजिम हुने ।
- सामान्य कानूनको प्रयोगमा उत्पत्ति, धर्म, वर्ण, जात, जाति, लिंग वा अन्य कुनै आधारमा भेदभाव नगरिने ।
- सामाजिक वा सांस्कृतिक दृष्टिले पिछडिएका महिला लगायत नागरिकको संरक्षण, सशक्तीकरण वा विकासका लागि कानून बमोजिम विशेष व्यवस्था गर्ने ।
- महिलालाई लैंगिक भेदभावविना समान वंशीय हक हुने । महिलालाई सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्यको हक हुने ।
- महिला विरुद्ध धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक परम्परा, प्रचलन वा अन्य कुनै आधारमा शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य, मनोवैज्ञानिक वा अन्य कुनै किसिमको हिंसाजन्य कार्य वा शोषण नगरिने र त्यस्तो कार्य दण्डनीय हुने तथा पीडितले क्षतिपूर्ति पाउने ।
- राज्यका सबै निकायमा महिलाको समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागीता रहने ।
- महिलाले शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदका आधारमा विशेष अवसर प्राप्त गर्ने ।
- सम्पत्ति तथा पारिवारिक मामिलामा दम्पतीको समान हक हुने ।
- सामाजिक रूपले पछाडि परेका महिला, समेतले समावेशी सिद्धान्तका आधारमा राज्यको निकायमा सहभागी हुन पाउन सामाजिक न्यायको हक हुने ।
- आर्थिकरूपले विपन्न, अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेका, असहाय एकल महिलासमेतले सामाजिक सुरक्षा पाउने हक हुने ।
- मौलिक हक तथा मानव अधिकारका मूल्य र मान्यता, लैंगिक समानता सुनिश्चित गर्ने राज्यको राजनीतिक उद्देश्य हुने ।
- असहाय अवस्थामा रहेका एकल महिलालाई सीप, क्षमता र योग्यताको आधारमा रोजगारीमा प्राथमिकता दिई जीविकोपार्जनका लागि समुचित व्यवस्था गर्ने ।
- जोखिममा परेका, सामाजिक र पारिवारिक बहिष्करणमा परेका तथा हिंसा पीडित महिलालाई पुनःस्थापना, संरक्षण, सशक्तीकरण गरी स्वावलम्बी बनाउने ।
- प्रजनन अवस्थामा आवश्यक सेवा सुविधा उपभोगको सुनिश्चितता गर्ने ।
- बालवच्चाको पालन पोषण, परिवारको हेरचाह जस्ता काम र योगदानलाई आर्थिक रूपमा मूल्यांकन गर्ने ।
- मुक्त कम्हलरी, भूमिहीन, सुकुम्बासीहरूको पहिचान गरी बसोबासका लागि घर घडेरी तथा जीविकोपार्जनका लागि कृषियोग्य जमीन वा रोजगारीको व्यवस्था गर्दै पुनःस्थापना गर्ने ।
- आर्थिक रूपले विपन्नलाई प्राथमिकता प्रदान गर्ने ।
- राज्यको संरचना गर्दा समानतामा आधारित समतामूलक समाज, समावेशी प्रतिनिधित्व र पहिचानको संरक्षण गर्ने ।
- राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपति फरक फरक लिंग वा समुदायको हुने ।
- प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभाको निर्वाचनमा समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीको लागि उम्मेदवारी दिंदा महिलालाई समेत समावेश गरी बन्दसूची तयार गर्ने ।
- संघीय संसद र प्रदेश सभामा निर्वाचित हुने कुल सदस्यको कम्तीमा एक तिहाइ महिला सदस्य हुने गरी सुनिश्चित गरिएको ।
- राष्ट्रिय सभामा प्रत्येक प्रदेशबाट कम्तीमा तीन जना महिला निर्वाचित हुने र मनोनीत गर्दा कम्तीमा एक जना महिला समावेश गर्नु पर्ने ।
- प्रतिनिधि सभाको सभामुख र उपसभामुखमध्ये एक जना र राष्ट्रिय सभाको अध्यक्ष र उपाध्यक्षमध्ये एक जना महिला हुने ।
- प्रदेश सभामुखवा प्रदेश उपसभामुख मध्ये एक जना महिला हुने ।
- गाउँ कार्यपालिका तथा नगर कार्यपालिकामा चार जना महिला सदस्य रहने ।
- जिल्ला समन्वय समितिमा कम्तीमा तीनजना महिला रहने ।
- गाउँपालिका र नगरपालिकाको प्रत्येक वडाबाट कम्तीमा दुईजना महिलाको प्रतिनिधित्व हुनेगरी गाउँसभा र नगरसभाको गठन हुने ।
- राष्ट्रिय महिला आयोग संवैधानिक निकायको रूपमा रहने र सोका अध्यक्ष सदस्यहरू महिला मात्र रहने ।
- राष्ट्रिय महिला आयोगले आवश्यकता अनुसार प्रदेशमा कार्यालय स्थापना गर्न सक्ने ।
- नेपाली सेनामा महिलाको समेतका प्रवेश समानता र समावेशी सिद्धान्तको आधारमा गरिने ।
- नेपाली राजदूत र विशेष प्रतिनिधिसमावेशी सिद्धान्तको आधारमा नियुक्ति गरिने ।
- संवैधानिक निकाय र अन्य निकायका पदमा समावेशी सिद्धान्तको आधारमा नियुक्ति गरिने ।

नेपाल सरकार

नेपाल सरकार

सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

सूचना विभाग

किसानहरू शुन्य खनजोत मकै खेतीप्रति आकर्षित

सुनसरी । सुनसरी जिल्लामा मकै क्षेत्रफल, उत्पादन र उपभोगका हिसाबबाट धान ,गहुँ पछिको तेश्रो प्रमुख खाद्यन्न वाली रहेको छ । हाइब्रिडको तुलनामा स्थानीय एवं उन्नत जातबाट उत्पादन तथा मुनाफा कम आउने हुँदा कृषकहरू विगत केही वर्षदेखि हाइब्रिड तर्फ आकर्षण भएका छन् । यस जिल्लामा मकै मिसन कार्यक्रम २०६४/०६५ आर्थिक वर्ष देखि सुरु भएको थियो ।

अन्य अन्नबाली भन्दा कम लगानी र बढी आमदानी हुने भएकाले कृषकहरूको आकर्षण बढ्दै गएको कार्यालयका बाली विकास अधिकृत दिपेन्द्र पोखरेलले बताए । जिल्लामा उत्पादिन मकै दाना उद्योगहरूको लागि कच्चा माल बाहेक हरियो मकैको हकमा नजिकै ठुला बजारहरू इटहरी, विराटनगर, भुम्का, इनरुवा, दुहवी जस्ता बजारमा हरियो मकैको राम्रो खपत हुन गरेको छ ।

सिमिट बंगलादेशको आयोजनामा श्रोत संरक्षण खेतीपाती प्रविधि विस्तार कार्यक्रम जिल्लामा लागू रहेकोले कृषकहरूको शुन्य खनजोत व्यावसायिक मकै खेती तर्फ बढी आकर्षित भएको पोखरेलले बताए ।

यस श्रोत संरक्षण प्रविधिबाट मकै रोप्दा जग्गा लाई रोप्नुपूर्व जोत्नुनपर्ने तसर्थ उत्पादन लागतमा र समयमा भारी कटौती हुने भएकाले जिल्ला कृषि विकास कार्यालयले राखेको उत्पादन प्रदर्शन नजिकका कृषकहरू यस प्रविधि प्रति आकर्षित दिनानुदिन बढिरहेको पोखरेलले बताए ।

जिल्ला कृषि विकास कार्यालय सुनसरीले यस आर्थिक वर्षमा १० टन मकैको बीउमा ३३ प्रतिशत अनुदान दिईसकेको र छिट्टै जिल्ला स्तरीय १ दिने मकैका समस्याहरू तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिने कार्यालयका प्रमुख डा. रविन्द्र नाथ चौबेले बताए ।

Farmers benefit from SAF-BIN Project

Kathmandu, More than a thousand farmers have benefited from the Strengthening Adaptive Farming in Bangladesh, India and Nepal (SAFBIN) project to tackle problems emanating from global warming.

The project was run with the support of European Union and Caritas Austria from March of 2011 among 90 groups of 30 VDCs in Kaski, Nawalparasi, Bardiya and Surkhet districts. At least 1,335 farmers benefited directly from the project.

The organizers claimed that the project helped the farmers to achieve 31 per cent growth in paddy output, 45 per cent in maize, 20 per cent in wheat, 76 per cent in potatoes and a whopping

200 per cent in vegetable crops. At the seminar, Project Chief Manindra Malla said the project would continue to seek an appropriate alternative for guaranteeing security of food and nutrition of South Asia's small scale farmers dependent on monsoon season.

He added that Caritas Nepal has run 700 farmers' workshop in 24 districts supporting around 17,000 farmers to emulate integrated and sustainable agro system. Malla pledged further to introduce more programmes in future which would support the livelihood of small scale farmers.

Project Programme Manager Tej Bahadur Basnet spoke of the significance of the influence

of running the project in Nepal as the farmers of South Asia have to depend upon rain water during heightened risk of climate change.

Project Coordinator Chintan Manandhar shed light on the progress through the implementation of the project in five years' time and claimed that those farmers who had struggled to gain food security for more than five months were now extending it up to nine months. Nepal Agricultural Research Council scientist Krishna Kumar Mishra said the underground water has depleted by 50 per cent and stressed on need for focus on irrigation system to suit such conditions and on dry land.

Agricultural products worth Rs 70.49 b imported in seven months

Kathmandu, Agricultural products worth Rs 70.49 billion have been imported in the first seven months of the current fiscal year. Overall import fell by 22 percent due to the Indian blockade but that of agricultural products fell by just 7.55 percent (Rs 5.76 billion) in comparison to Rs 76.25 billion in the corresponding period last fiscal year, according to the Department of Customs. Agricultural products worth Rs 134 billion were imported during the last fiscal year.

Import in 20 of the 24 agricultural products saw fall of 2-75 percent during the period. Import of goats, meat and meat products, sugar and sugary products, and juices saw rise in import. Import of goats rose by 55 percent to Rs 1.55 billion from Rs 1.20 billion. Around 20-25 percent of the meat demand is fulfilled by importing from India.

Spokesperson at the Ministry of Livestock Development Shyam Poudel said import of goats also rose due to disruption of internal management owing to the Indian blockade and strike in tarai. "Goats could not be supplied to the major cities from the collection centers across the country due to the fuel crisis. They may have been directly imported to meet the demand in cities," he reasoned.

He argued that overall meat production rose despite the fall in supply to cities as meat and meat products are consumed more even in villages. He reminded that the ministry has prioritized boosting meat production after starting programs to make the country self-dependent in meat and meat products. Import of vegetable related products has fallen by 74.7 percent during the period to Rs 149.10 million from Rs 169.40 million.

Import of sugar and sugar-related products has increased by 15 percent to Rs 2 billion while that of juice by 8.4 percent to Rs 1.56 billion and meat products by 22 percent to Rs 400 million. The majority of agricultural products are imported from India, while a few like fruits, onion, garlic and others are also imported from China.

Developed seeds distributed

Udayapur, A new species of seeds has been distributed to maize farmers here in order to help them increase maize production from this season.

Distribution of the new species of maize seeds has been initiated in the mid-hill and tarai region of the district with a grant of 75 per cent, according to crop development officer at the District Agriculture Development Office Ram Sewak Thakur. So far, 15 metric tons of maize seeds called 'Rampur composite' and 'Arun II' have been distributed to the farmers. Seeds are presently being distributed from the DADO distribution centres in Rampur Thokasila, Beltar, Hadiya, Katari and Deuri of the district. The new species of seeds were developed by the agriculture centres in Chitwan and Rautahat. Maize is cultivated in some 17,390 hectares of land in the district, according to the Office.

Monsanto threatens to exit India over GM royalty row

NEW DELHI: Monsanto has threatened to stop bringing new technologies to India and review its entire business in the country if the government forces a cut in technology fee on Bt cotton. The US giant is worried as the agriculture ministry is likely to enforce a sharp cut in the technology fee to reduce the price of cotton seeds next week, just before farmers plant cotton in many states. A panel appointed under the Cotton Seed Price Control Order by the agriculture ministry has recommended a 70% cut in trait fee. The company has already challenged the government's price-control move in the Delhi High Court. "We sincerely hope that the government will be fair in its approach and that certain reports in the public domain are false. If the committee recommends imposing a sharp, mandatory cut in the trait fees paid on Btcotton seeds, MMB will have no choice but to reevaluate every aspect of our position in India," said Shilpa Divekar Nirula,

CEO of Monsanto India Seed Association of India, Region, in a press statement.

Mahyco Monsanto Biotech (MMB) is a joint venture between Monsanto and India's Mahyco. The company said any move to cut the fee will hurt innovation as well as the interest of 7 million farmers who have gained from Monsanto's technology.

Monsanto said the use of Bollgard technology has increased cotton yields to 552 kg per hectare in 2013-14 from 302 kg in 2002-03, transforming India from being a cotton importer to becoming the world's top producer.

It says this helped generate additional farm income of Rs 110,000 crore. Monsanto said the government's intervention comes against the backdrop of a bilateral dispute where licensees refused to honour commitments to pay more than Rs 450 crore. Meanwhile, the National

which has recommended cotton seed price of Rs 850 per 450 gram of packet, said they were confident of bringing alternate technologies to replace the currently failed Bollgard II technology to control the pink bollworm.

companies look to the sky with arrival of rains during harvesting period

The weather office has forecast rains accompanied with thundersquall with hail over the wheat, corn and mustard belt of north west and central India in the next 24 hours. This could come as a big blow to farmers who have started harvesting or whose crop is at the maturing stage. Traders said that they were watching the situation and expected a price movement in case the weather played truant.

The current crop of wheat, mustard and corn was of superior quality compared to the previous year said traders and company officials. "Weather forecasts still show possibility of further hailstorms which can impact the standing wheat crop of Madhya Pradesh in some areas. The pipe lines of millers is dry and any delay in harvest due to rain and with possible damage to quality can lead to rise in prices in near future," said Rajiv Yadav, VP grains and oilseed, Noble Agri. Companies said that the next three weeks climate will play a critical role for the wheat, mustard, corn and pulses crop.

राष्ट्रिय व्यावसायिक पशुपालन तथा दूध उत्पादक कृषक समाज नेपालको अनुरोध

नेपालमा पशुपालन दूध उत्पादक क्षेत्रले कुल ग्राहस्थ उत्पादनको नौ प्रतिशत क्षेत्र ओगटेको छ। पशुहरूका मलमूत्र, कम्पोष्टमल खेतबारीमा प्रयोग गरी अर्गानिक खाद्यान्न, फलफूल, तरकारी काष्ठ उत्पादन पाँचै विषयलाई साथै प्रयोग गरी बहुमुखी मोडेलबाट नेपाला पशुपालन दूध उत्पादनको क्षेत्रमा फास्ट ट्याक मोडेलबाट विकास गरी आगामी तीन वर्षभित्र राष्ट्रलाई समग्र कृषिमा आत्मनिर्भर बनाउँदै नेपालमा व्यावसायिक किसानहरूको आर्थिक, सामाजिक विकास गराउन यस संस्था विगत दुई वर्ष अगाडिबाट आफ्नो केन्द्रिय कार्यालय चितवनमा स्थापना गरी नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरूसँग उच्च सहकार्य गर्दै क्रियाशिल रहेको सवै कृषक दाजुभाई तथा दिदिबहिनीहरू नेपाल सरकार मातहतका वडादेखि केन्द्रसम्मका निकायहरू, नेपाल राष्ट्र बैंक, विभिन्न बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरू, विभिन्न उद्योगी, संघ संस्था तथा नेपालका राजनैतिक दल, सम्पूर्ण राजनेता, आम सञ्चारकर्मी मित्रहरू, सम्पूर्ण नेपाली मिडिया जगत तथा कृषि प्रेमी, वैदेशिक संघसंस्थाहरूलाई समेत सविनय निवेदनका साथ जानकारी गराउँदछौं। नेपालमा व्यावसायिक पशुपालन तथा दूध उत्पादनको व्यापक सफलताको सम्भावना छ। पाँच जिल्ला एक कृषि उत्पादनलाई प्रयोग गर्दै शिक्षित युवा शक्तिले अरवौं लगानी गरी लाखौं परिवारको रोजगारी सिर्जित छ। नेपाल सरकारको कृषि बीमा कार्यक्रमले सफलता उन्मुख बनाएको छ। नयां संविधान आएको छ। समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र अगाडि बढ्दै छ। हामी सवै नेपाली तेरो मेरो नभनी सवै हाम्रो भन्ने सोचका साथ जिम्मेवार भएर राष्ट्रको विकासमा लाग्नु पर्ने सकारात्मक वातावरण पैदा भएको छ। यस अवसरमा नेपालका बैंक वित्तिय संस्थाले नेपाल राष्ट्र बैंकको आदेश नमान्ने, सरकारको निर्णय नमान्ने, समग्र कृषिको अपमान गर्दै कर्जा प्रक्रियामा किसानलाई दुख दिएको धेरै गुनासा यस संस्थामा आएको तितो सत्य हामी सामु छ। पशुपालन दूध उत्पादन विना मानव जीवनको कल्पना समेत हुन सक्दैन। नेपालमा व्यावसायिक पशुपालन दूध उत्पादन गर्ने फार्महरूको संरक्षण भएन भने नेपालको आर्थिक उन्नती कल्पना मात्र हुने हुनाले सवैले देशै भरिका व्यावसायिक पशुपालन, दूध उत्पादक किसानहरू, दूध सहकारीहरू, दूध उद्योगहरूलाई सकारात्मक सहयोग गरिदिनु हुन सादर अनुरोध गरिन्छ।

साथै २०७२ चैत्र १२ गते चितवनमा हुन गईरहेको राष्ट्रिय व्यावसायिक पशुपालन तथा दूध उत्पादक कृषक समाज नेपालले राष्ट्रिय साधारण सभामा सम्पूर्ण जिल्लाका प्रतिनिधिहरूलाई उपस्थितका लागि अनुरोध गर्दछौं।

दर्ता नं.: २०७२/०७३

"समृद्ध नेपालको आवश्यकता, पशुपालन-दूध उत्पादनमा व्यावसायिकता"

राष्ट्रिय व्यावसायिक पशुपालन तथा दूध उत्पादक कृषक समाज, नेपाल
National Commercial Livestock & Dairy Farmers' Association, Nepal

केन्द्रीय कार्यालय: भरतपुर-९, चितवन, नेपाल

आनन्द न्युरे
अध्यक्ष

९८५५०५८६६५

९८४५०४३८०५

पशुपति क्षेत्र भित्रका चौपायालाई बन्ध्याकरण

विश्व सम्पदाको सूचिमा सूचिकृत पशुपति क्षेत्रमा रहेका छाडा कुकुरलाई पाँच दिने शिविर मापत बन्ध्याकरण गरिएको छ। पशुपति क्षेत्र विकास कोष, हिमालयन एनिमल रेस्कु ट्रस्ट र नेपाल एनिमल वेल्फेयर एण्ड रिसर्च सेन्टरको सयुक्त आयोजनामा र संभ द एनिमल नेपाल (स्टान), कम्प्युनिटि डग वेल्फेयर कोपन तथा एडभान्स पेट हस्पिटल एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रालि तथा अन्य संस्थाहरूको सहयोगमा पाच दिने शिविर सम्पन्न भएको हो। सो शिविरमा बन्ध्याकरणका क्रममा सो क्षेत्रमा अव्यवस्थित रूपमा रहेका पशुबस्तुहरू विभिन्न रोगले ग्रसित भएको पाइएको छ।

विशेषतः पशुपति क्षेत्र परिसरमा दिनप्रति दिन पशुचौपायाहरू गाई, गोरु, साढे, बादर, कुकुर र विरालोहरूको सङ्ख्या बढिरहेको छ, यसका साथै विभिन्न समस्याहरू पनि उत्पन्न भएका छन्, सडक दुर्घटना, जताततै दिशापिसाब लयायत वातावरणमा नराम्रो असर, भक्तजन तथा दर्शनार्थीहरूलाई टोक्ने, लखेट्ने, पुजा कार्यमा बाधा उत्पन्न हुने गरेको भक्तजन तथा स्थानिय फलफुल व्यावसायीले गुनासो गरेका छन्, यसकारणले स्वदेशी तथा विदेशी भक्तजन तथा दर्शनार्थीहरूमा नराम्रो सन्देश जाने भएकोले यस्तो हुन नदिन यो शिविरको आयोजना गरिएको आयोजकले बताएका छन्। विभिन्न शहर तथा ग्रामिण क्षेत्रमा समेत पशु स्वास्थ्य शिविरको आवश्यकता रहेको र व्यक्तिगत, प्राविधिक तथा आर्थिक रूपमा शिविर संचालन गर्ने अष्टयारो रहेकोले राज्यले नै यस सम्बन्धमा उचित निति तथा कार्यक्रम ल्याउनु पर्ने सरोकारवाला व्यक्ति तथा संस्थाहरूले बताएका छन्।

हाल पोखरा, चितवन, सोलुखुम्बु, विराटनगर र दोलखामा पनि यो शिविर संचालन गरि सकिएको छ।

विश्व सम्पदा सूचिमा सूचिकृत पशुपति धार्मिक क्षेत्र हिन्दु धर्मावलम्बिहरूको आस्थाको केन्द्र हो जहाँ सयौं पशुचौपायाहरू पनि रहेका छन्, पशुचौपायालाई उचित व्यवस्थापनमा त्यति ध्यान दिइएको पाइँदैन, कतिपय चौपायाहरू विभिन्न रोगले ग्रसित छन् भने कतिपय पशुहरूमा विभिन्न रोगहरू, लुतो,घाउ, खटिरा जस्ता अन्य सरुवा रोगको लक्षणहरू देखापरेका छन्। पशुपति सम्बन्धि काम गर्ने केहि संस्थाहरूको समन्वयमा निःशुल्क रूपमा शिविर संचालन गरिएको छ, पशुचौपायालाई चेकजाचा गरि करिव सयौंको संङ्ख्यामा सडक तथा सामुदायिक कुकुरहरू तथा केहि संङ्ख्यामा विरालोहरूलाई रेविज विरुद्ध भ्याक्सिन, औषधि दिइएको छ भने पोथी जातीलाई स्थायी बन्ध्याकरण पनि गरिएको जनाइएको छ।

व्यवसायलाई प्रतिफलमुखी बनाउन कृषक भ्रमण

चितवन। चितवन रत्ननगरका पशुपालक कृषकहरूले व्यवसायलाई प्रतिफलमुखी बनाउन नेपालका विभिन्न जिल्लामा अध्ययन अवलोकन भ्रमण गरेका छन्। परम्परागतशैलीमा व्यवसाय गर्दा घाटा व्यहोर्नु परेको भन्दै उनीहरूले नाफा हुने तरिकाले कसरी व्यवसाय संचालन गर्न सकिन्छ भनेर रुपन्देही, पाल्पा, पोखरा लगायतका जिल्लामा फर्म अवलोकन गरेका हुन्। आफुहरूले गर्दै आएको तरिका भन्दा केही फरक प्रविधीसहितको व्यवसाय अध्ययनका लागि भ्रमण गरिएको व्यवसायिक पशुपालक समाज नगर समन्वय समितिका अध्यक्ष किशोर बगालेले जानकारी दिए।

पशु सेवा केन्द्र रत्ननगरको आयोजना तथा रत्ननगर नगरपालिकाको सहयोगमा सोमवार र मंगलवार भएको सो भ्रमण टोलीमा दुग्ध उत्पादक संघ नगर समन्वय समिति र व्यवसायिक पशुपालक कृषक समाज नगर समन्वय समिति रत्ननगरका प्रतिनिधी सहभागी थिए। भ्रमण टोलीले रुपन्देही जिल्लाको लुम्बिनी एगो प्रोडक्टस एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.लि (गाई फर्म), रुपन्देही जिल्लाकै अष्टिच नेपाल प्रा.लि, पोखरा स्थित पशु विकास फर्म र राष्ट्रिय पशु प्रजनन केन्द्रको अध्ययन अवलोकन गरी त्यहाको वस्तुस्थितीबारे जानकारी लिएको थियो। ति फार्महरूमा आधुनिक तरिकाबाट व्यवसाय संचालन गरिएको छ। भ्रमणले किसानहरूलाई व्यवसाय तर्फ आकर्षण गर्नका लागि अझ फलदायी हुने बताइएको छ। किसानहरूलाई भ्रमणको गराउनुको प्रमुख उद्देश्य भनेको नै अन्य क्षेत्रमा पशुपालन प्रविधि कसरी गरिरहेका रहेछन्। उनीहरूबाट आफुहरूले के सिक्नु पर्ने रहेछ भन्ने कुरा देखाउनु नै रहेको बगालेले बताए। भ्रमणले किसानहरूलाई आफ्नो व्यवसायमा धेरै मद्दत पुग्ने एक सहभागी किसानले बताए।

गाई पालनबाटै विदेशको कमाई स्वदेशमै

नवलपरासी/पैसा कमाउन विदेश नै जानुपर्छ भन्ने छैन। जोश, जागर, मेहनत र लगानी गर्न सके स्वदेशमै प्रशस्त धन आर्जन गर्न सकिन्छ। आज भोलीका हजारौं युवाहरूले स्वदेशमा मेहनत गर्नु भन्ने पैसा नकमाउने तर विदेश गएपछि यहाको भन्दा दोब्बर कमाई हुन्छ भन्ने मानसिकताले दिनहुजसो विदेश पलायन भैरहेका छन्।

तर नवलपरासीको बर्दघाट(४ मा रहेको मिलिजुली सिप तथा पशु विकास फर्ममा ३ जना युवाहरूले सहकार्यमा ४९ लाख लगानी गरि गाई पालनगर्न सामुहिक पशु पालन व्यवसाय संचालन गरिरहेका छन्। फर्ममा अहिले साना ठूला गरि ७६ वटा जर्सी गाई रहेका छन्। जसमध्ये २२ वटा दूध दिने गाईबाट दैनिक १ सय ४५ लिटर दूध उत्पादन भईरहेको फर्मका व्यवस्थापक पदमबहादुर जिसिले बताए। दुधबाट मासिक २ लाख आम्दानी भएको जिसिले जानकारी दिए। अहिले त्यस फारमबाट ८ जना युवाहरूले रोजगार समेत पाएका छन्।

त्यसैगरि बर्दघाट(१० अल्हावलका ४९ वर्षीय लेखकप्रसाद सापकोटाले पनि विगत साढे ३ वर्ष देखि व्यवसायिक गाई पाल्दै आएका छन्। ७ लाखको लगानीमा व्यवसाय सुरु गरेका सापकोटाले अहिले मासिक ५० हजारसम्म आम्दानी गरेको बताउछन्। सुरुमा २ वटा गाईबाट व्यवसाय सुरु गरेका सापकोटाले अहिले फर्ममा २८ वटा गाई पुर्याएका छन्। जसमध्ये १० वटा दूध दिने गाईबाट दैनिक ९० लिटर दूध उत्पादन हुन्छ। उक्त फर्ममा अहिले प्रत्यक्षरूपमा ४ जना युवाले रोजगारी पाएका छन्।

बर्दघाट(२ चिसापानीमा पनि ३ जनाको सहकार्यमा नमुना कृषि उद्यम तथा पशु पालक समूह संचालनमा आएको छ। उक्त समूहले व्यासायिक रूपमा साना ठूला गरी २५ वटा गाई पाल्दै आएको छ। जसमध्ये ११ वटा दूध दिने गाईबाट दैनिक ६० लिटर दूध उत्पादन गरि मासिक ८० हजार रुपैया आम्दानी गर्न सफल भएको छन्। सो व्यवसायबाट निकै सन्तुष्टि मिलेको फर्मका व्यवस्थापक दिलबहादुर शाहीले दिए।

कृषि उत्पादन बृद्धि गर्नका लागि सदैव प्रयोग गर्नुहोस् लुम्बिको भोल मल

All Nepalese Tea & Coffee Center, Kupondol, Phone: 5535457, 5548201

Shalom थोपा सिंवाई

SHALOM AGRICULTURE PVT. LTD
BALAJI - 16, MACHHAPOKHARI
PHONE NO: 9851100238
Website: www.shalomagrodrip.com Email: krishnaag30@gmail.com

सवैभन्दा महत्वपूर्ण कुरा भनेको नै ऐन नियमलाई कार्यान्वयन गराउनु हो

डा. बोधनाथ अधिकारी
प्रमुख
भेटेरिनरी जनस्वास्थ्य कार्यालय

० भेटेरिनरी जनस्वास्थ्य कार्यालयको कार्यक्षेत्रका के हो ?

मानव स्वास्थ्यमा पशु तथा पशुजन्य पदार्थबाट सन् रोगहरु रोकथाप गर्ने उदेश्यले भेटेरिनरी जनस्वास्थ्य कार्यालय स्थापना भएको हो। खासगरी विश्व पशु स्वास्थ्य संगठनको अन्तर्राष्ट्रिय मार्गदर्शन अनुरूप पशुजन्य बस्तुहरुको स्वस्थ उत्पादन र त्यसलाई स्वस्थ रूपमा उपभोक्तासम्म कसरी लैजान सकिन्छ भन्ने नीति नियमको तय गर्ने जिम्मेवारी यो कार्यालयको प्रमुख जिम्मेवारी भित्र पर्दछ। अहिलेको वर्तमान सन्दर्भमा अहिले पशुजन्य उत्पादनमा लागेका फार्महरुलाई व्यवस्थित गर्ने। स्वस्थ पशुपंक्षीहरुको पालन गर्ने र त्यसबाट उत्पादन भएका फूल, दूध लगायतका उत्पादनहरु स्वस्थ विक्री र उपभोग गर्ने वातावरणका बारेमा जनचेतना जागरण गर्ने काम गर्दछौं।

० स्वस्थ पशुपंक्षी पालन तथा त्यसका उत्पादन स्वस्थ उपभोग गर्ने विषयमा कसरी जनचेतना अभिवृद्धि गरिरहनु भएको छ त ?

यसका लागि हामीले स्वस्थ फूल, दूध मासु उत्पादनका लागि आवश्यक तालिमहरु, अभिमुखिकरण गोष्ठिहरु सञ्चालन गरिरहेका छौं। त्यसका साथै नेपाल सरकारले ल्याएको पशुवधशाला एवं मासुजांच ऐन र त्यस सम्बन्धित

नियमावलीहरु लागू गर्नका लागि काम गरिरहेका छौं। यो ऐन २०६० सालमा हेटौडा नगरपालिकाबाट लागू भएको भएपनि विभिन्न कारणले कार्यान्वयन भने हुन सकेन। अहिले फेरि पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय स्थापना भएदेखि नै गोठदेखि ओठसम्म र बधशालादेखि भान्सासम्म दूध मासुको स्वच्छता कसरी ल्याउन सकिन्छ भन्ने कुरा मन्त्रालय, विभाग र निर्देशनालय समेत प्रतिबद्ध भएर लागिरहेको अवस्था छ।

० प्रतिबद्धता गर्ने तर कामचाहिं नुहुने यो परिस्थिति त छ नि ?

त्यो परिस्थितिको परिवर्तन हुनु पर्दछ भनेर नै हामी लागेका छौं। प्रभावकारी अनुगमनका माध्यमबाट उत्पादन गर्ने र उत्पादित बस्तुहरु सहजै उपभोग गर्न मिल्ने वातावरणका लागि विभिन्न कार्यक्रम हामीले ल्याइसकेका छौं।

० तपाईंले त भन्नु भो प्रभावकारी ढंगले अनुगमन गर्ने तर मासु जांच ऐन २०५५ लागू नहुनु भनेको यो असफल भयो भन्दा हुन्छ ?

निश्चय पनि पहिलो पटक ऐन कार्यान्वयन गर्न खोजिएको हेटौडामा सफल हुन सकेन। त्यो सफल नभईसकेपछि सरकारले कार्यदल नै गठन गरेर असफल हुनुको कारण सहितको प्रतिबन्धन पनि बुझाईसकेको छ। त्योसँगै मासु जांच ऐन लागू गर्न के गर्न सकिन्छ भन्नाका लागि

छुट्टै अनुसन्धान पनि भएको छ। यसलाई तत्काल कार्यान्वयन कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा मन्त्रालयको महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा एउटा कार्यदल पनि गठन भईसकेको छ। त्यो कार्यदलले विगतमा के कारणले यो सफल हुन सकेन, समस्या के रहेछ र त्यसको समाधान कसरी गर्ने भन्ने प्रतिवेदन तयार गर्दै छौं। त्यो प्रतिवेदनले निर्माणका क्रममा विभिन्न व्यवसायीहरु पनि आवद्ध भएका छौं। आशा गरौं त्यसले ऐन कार्यान्वयन गर्नका लागि महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ।

० हेटौडामा के कारणले असफल भएको पाउनु भो त ?

हेटौडामा ऐन कार्यान्वयन हुँदै गर्दा थोरै व्यवहारिक समस्याले गर्दा असफल भएको हो। सवै पशुहरुलाई एकै ठाउँमा बध गर्ने र भेटेरिनरी चिकित्सकबाट जांच गरी छाप लगाएर विक्री गर्नका लागि राखिएको मासु मात्र ऐन बमोजिम हुने भएकाले त्यस बेला केही बाहिर त्यही काटने र त्यही विक्री गर्ने गर्नाले वाधक बनेको थियो। एकातिर ऐन बमोजिम विक्री हुने अर्कोतिर ऐन विपरित मासु विक्री हुने गरेकाले मासु व्यवसायी वीचकै समस्याका कारण हेटौडामा यो असफल भएको हो।

० उपत्यकामा हेर्ने हो भने हामीले प्रयोग गरिरहेका मासुजन्य पदार्थ त अस्वस्थ नै छन् भन्ने चर्चा त हुने गरेको छ नि ? यसमा के जोड्न चाहन्छु भने भेटेरिनरी

जनस्वास्थ्य कार्यालयले हाल सञ्चालन गरिरहेको कार्यक्रममा जनचेतना अभिवृद्धि र मासुजांच ऐन कार्यान्वयनका लागि सरोकारवाला निकायहरूसंग बसेर अन्तर्क्रिया गर्ने काम जारी छ। अहिले ऐन कार्यान्वयन नभईरहेको भएतापनि स्थानीय प्रशासन नियमहरु मार्फत स्वस्थ मासु र मासुजन्य पदार्थका लागि बधशालाहरु स्वच्छ रूपमा सञ्चालन हुनु पर्ने, त्यहाँ उत्पादित मासु स्वस्थ र स्वच्छ हुनु पर्ने कुरालाई मध्यनजर गर्दै वाणिज्य तथा आफूर्ति विभाग, खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागलाई सामेल गराई पशुपंक्षी पसलहरुको समेत अनुगमन गराईरहेका छौं। त्यसै गरी पशु सेवा विभागले संयोजन गरेको एउटा टिमले मासु पसल बधस्थल र बधशालाको नियमित रूपमा अनुगमन गरिरहेका छौं। त्यो अनुगमनले पशु सेवा विभागले तोकेको न्यूनतम मापदण्ड पूरा भएको छ कि छैन भन्ने हो। त्यहा बध गरिएका पशु हरू स्वस्थ छ कि छैन, उत्पादित मासु र सञ्चय गरेर राखिएका मासुको गुणस्तर के छ भन्ने कुराको जांच पनि गर्दै आईरहेका छौं।

० अहिले मासु स्वस्थ छ कि छैन भन्ने कुराको बढी चर्चा हुनथालेको छ तर बध गरिएका पशुबस्तु कति स्वस्थ थिए भन्ने कुरा हेर्नु पर्दैन ? एकदमै सहि कुरा उठाउनु भयो।

त्यही भएर नै हामीले पशु बधशाला र मासु जांच ऐन नियममा बध गर्नु पर्ने पशुपंक्षीहरुको बध गर्नु अघि जांच गर्ने र बध गरिसकेपछि त्यसका भित्र अंगप्रत्यगहरुमा कुनै रोगहरु देखिए भने त्यसलाई उपभोग गर्न नमिल्ने भनि नष्ट गर्न लगाउंछौं भने बध अघि र बध पछि मासु जांच गरेर उपभोग गर्न मिल्नेलाई मात्र हामीले स्वीकृत गर्ने गर्दछौं।

०समस्या धेरै छन् तर समाधान गर्नु पनि छ अव सकरी गर्ने त ?

त्यसका लागि ऐन नियम ल्याउनु आवश्यक छ। ऐन नियम कार्यान्वयन भईसकेपछि बध अघि र बध पछि गरिने परिक्षण अक्षरशः पालन गर्नु पर्ने हुन्छ। अहिले विद्यमान अवस्थामा हामीले पशुको बध गर्नु अगाडि जुन ठाउँमा बध गर्न ल्याइने हो जस्तै फार्महरुबाट पशुबस्तु बध गर्न ल्याइएको छ भने त्यस्तै फार्महरुमा जिल्ला पशु कार्यालयहरुबाट बेला बेलामा चेकजांच गर्ने गरिएको हुन्छ। फार्म सञ्चालन गर्नेहरुलाई जैविक सुरक्षाका सम्पूर्ण मापदण्डहरु पूरा गरेको हुनु पर्दछ। भने मुलुकबाहिरबाट ल्याइने पशुबस्तुहरुको चेकजांचमा क्वारेण्टाईनले गर्ने गरेको हुन्छ। सवैभन्दा महत्वपूर्ण कुरा भनेको नै ऐन नियमलाई कार्यान्वयन गराउनु नै हो। ० वैकुण्ठ भण्डारी

**भूकम्पले घर छैन !
धान सुरक्षित गर्न ठाउँ छैन**

**तर पनि मलाई केही डर छैन ! किनकी
अमेरिकी प्रविधिबाट नेपालमै उत्पादित तीन लेयरको PICS मैसँग छ
सम्पूर्ण किसानहरूका लागि सुरक्षित र हावा नछिर्ने अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको व्याग**

PICS प्रयोग गर्ने तरिका

1. यस व्यागमा भण्डारण गर्नु अघि बीउ तथा खाद्यान्न राखेको चुकेको छ छैन सुनिश्चित गर्नुहोला।
2. चुकेको बीउ तथा खाद्यान्नलाई PICS Bag मा राख्नुहोस्। यसरी खाद्यान्न भर्दा व्यागको बीचमा खाद्यान्न जम्नबाट रोक्नु।
3. PICS Bags मा बीउ तथा खाद्यान्न भरिसकेपछि मसिको केही छर्चे खाली राखी airtight गरि बाग्नुहोला।
4. फिचमा देखाएजस्तै व्यागलाई राखेसँगै बाग्नुहोला।
5. एक पछि अर्को गरि तीनवटै प्लाष्टिक liner लाई राखेसँगै फिचमा देखाएजस्तै बाग्नुहोला।
6. PICS Bags पहिले प्रयोगपछि राखेसँगै राखेर आवश्यकता अनुसार फेरि फेरि प्रयोग गरि खाद्य सुरक्षित गर्न सकिन्छ।

NAF Seeds Pvt.Ltd
Natole, lalitpur
Phone : 5538748 Fax : 5534428
Website: www.nafseed.com